Yrityskauppojen ilmoituskynnyksen muuttaminen

HE 172/2022 vp

Talousvaliokunnan kuuleminen 9.11.2022

Hallitusneuvos Virve Haapajärvi

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Kilpailulain 22 §:n muutosesitys

- Ilmoitettavien yrityskauppojen muutosesitys verrattuna voimassaolevaan lakiin:
- osapuolten yhteenlaskettu liikevaihto: 350 meur maailmanlaajuisesti → **100 meur Suomesta** JA

  Vähintään kahden osapuolen kummankin **Suomesta** kertynyt liikevaihto: 20 meur → **10 meur**

- Muutos lisäisi ilmoituksia sellaisista kaupoista, jotka voisivat johtaa tai todennäköisesti johtaisivat markkinoiden haitalliseen keskittymiseen

- HE sisältää myös selvennyksiä ja korjauksia 10, 47 a ja 49 a pykäliin

- Lain on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2023 alusta.
- Uudet liikevaihtorajat soveltuisivat yrityskauppoihin, joissa sopimus on tehty, määräysvalta hankittu tai julkinen ostotarjous julkistettu 1.1.2023 tai sen jälkeen

Muutostarve

- Kansallisen yrityskauppavalvonnan tehtävänä on ehkäistä markkinoiden haitallista keskittymistä Suomessa. Valvonta ehkäisee hyödykkeiden hintojen nousua, laadun heikkenemistä sekä valikoiman pienenemistä haitallisen kaupan seurauksena
- **Nykyiset ilmoitusvelvollisuuden liikevaihtorajat ovat korkeat Suomen kansantalouteen nähden**.
  - Suomessa osapuolten yhteenlasketulle liikevaihdolle asetettu nykyinen liikevaihtoraja on korkea verrattuna muihin EU:n jäsenvaltioihin.
  - Valtaosassa EU:n jäsenvaltioista osapuolten yhteenlaskettu liikevaihto lasketaan jäsenvaltiosta kertyvän liikevaihdon perusteella kuten nyt esitetään.
  - Vähintään kahden osapuolen nykyinen 20 meurin raja on korkeampi kuin muissa Pohjoismaissa (Islantia ei mukana) ja korkeampi kuin niissä EU:n jäsenmaissa, joiden BKT oli 2019 150 mrd:n euron sisällä Suomen BKT:sta
- **Nykyisten liikevaihtorajojen alle jää toimialoja sekä tuote- ja maantieteellisiä markkinoita**. Nykyään 35 - 66 % toimialoista rajautuu valvonnan ulkopuolelle.

- Muutosesitys liittyy kansalliseen tarpeeseen

Vaikutusarviointi

- Esitys t**ehostaa haitallisen keskittymiskehityksen ehkäisyä** ja se mahdollistaa tarvittaessa puuttumisen useampiin kilpailua olennaisesti estäviin kauppoihin. Esityksellä on myös ennaltaehkäisevää vaikutusta.
- Esitys **lisää** KKV:lle **ilmoitettavien kauppojen määrää** (+ 30-40 ilmoitusta/v) ja ilmoitusten määrä siten n. tuplaantuisi (yht 60-80).
- Tämä lisäisi laajemman ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvien yritysten kustannuksia ja viivästyttäisi tutkinnan ajan kauppojen toteuttamista.
- Ilmoituskynnyksen muuttamisella ei olisi vaikutusta yrityskauppojen arviointitapaan, puuttumiskynnykseen eikä viranomaisen näyttötaakkaan
- Ilmoituskynnys olisi jatkossakin **selkeä ja ennustettava**
- Ilmoittamiseen ei liittyisi yrityksen kannalta epävarmuutta, koska esitykseen ei sisälly otto-oikeutta eli KKV:n oikeutta ottaa käsittelyyn alle liikevaihtorajojen oleva yrityskauppa

Jatkoa: vaikutusarviointi

- Uusia **2. käsittelyvaiheen kauppoja** tulisi arviolta n. **3 lisää / v**
- Yrityskauppavalvonnan **ulkopuolelle** jäisi jatkossa **20-35 % toimialoista** (nykyään 35-66 § toimialoista).
- Muutos johtaisi arviolta n. **50–67** meur välittömiin **kuluttajahyötyihin** kun useammat kilpailulle haitalliset yrityskaupat estyisivät.
- Muutoksella arvioidaan **ehkäistävän 4,2–5,6** kilpailulle haitallista kauppaa vuosittain. Osa näistä tapahtuisi ennaltaehkäisyn kautta eli osapuolet päättäisivät olla toteuttamatta kauppaa.

- Uusista ilmoituksista aiheutuva hallinnollinen taakka olisi noin **5-10 meur** vuosittain
- **Hallinnollinen taakka** vastaisi suuruudeltaan **n. 10-15 % kokonaishyödystä**, joka kohdistuisi pääasiassa kuluttajille**.**

- KKV:n työmäärä lisääntyisi arviolta n. 5 htv verran

Vaikutusarviointi: Osapuolten yhteenlaskettu liikevaihto Suomesta

- Kun osapuolten yhteenlaskettu liikevaihto laskettaisiin Suomesta kertyvän liikevaihdon perusteella maailmanlaajuisen sijasta, ilmoituskynnyksellä olisi **vahvempi yhteys suomalaisiin markkinoihin ja yrityskauppojen puuttumiskynnykseen,** joka liittyy kaupan haitallisiin vaikutuksiin Suomessa (olennaisesti estää tehokasta kilpailua Suomen markkinoilla tai niiden oleellisella osalla).
- Markkinoiden haitallinen keskittyminen on todennäköisempää silloin, kun osapuolilla on merkittävää liiketoimintaa Suomessa.
- **Hallinnollinen taakka rajautuisi** yrityskauppoihin, jotka voisivat johtaa puuttumiseen eikä taakka olisi laajempi kuin on haitallisen keskittymisen ehkäisemisen näkökulmasta perusteltua

Kiitos!

virve.haapajarvi@gov.fi